

İki kültür. C.P. Snow.

Ankara: TÜBİTAK, 2001. ISBN 975-403-245-9. Fiyatı: 3.000.000 TL.

İngiliz bilim adamı ve yazar C. P. Snow'un 1959 yılında verdiği Rede Konferansı'nda sunduğu bildiri ve daha sonra bu konferansa gelen eleştirilere verdiği yanıtların yer aldığı, ayrıca, Stefan Collini'nin oldukça uzun ve kapsamlı önsözünün bulunduğu kitap TÜBİTAK yayınları arasından çıkmıştır. Eserdeki görüşler her ne kadar eski sayılabilecek bir tarihte sunulmuş olsa da tartıştığı konu güncelliğini yitirmiş değildir.

İnsanoğlunun doğayı, toplumu ve insanı (kendini) anlama çabası olarak tanımlanabilecek, kendine özgü yöntem ve kavramlarla çalışan *bilim* ile aynı çabayı farklı bir dil (imgeler) ile gerçekleştirmeye çalışan edebiyatı, bu farklılıktan dolayı *iki kültür* olarak tanımlayan Snow, bu alanlardakileri de "edebi entelektüeller" ve "doğa bilimcileri" olarak adlandırmaktadır. Snow, temel savının, edebi entelektüeller ile bilimcilerin, birbirlerinin alanlarından bu denli uzak ve habersiz olmamaları gerektiği yönünde olmasına karşın, ne yazık ki, bu "iki kültür arasında, dünya sorunlarını halletmede teknolojinin başarı şansını azaltan derin bir karşılıklı şüphe ve anlayışsızlık bulunduğunu" iddia etmektedir. Oysa, bilim sanattan, sanat da bilimden yararlanmalıdır. Bu, her iki alanın da daha üretken olmasına yardımcı olacaktır. Bilimsel bilgi ile sanatsal bilgi (edebi bilgi) bir bütünün parçalarıdır; aralarında bir karşıtlık yoktur. Aynı biçimde, doğayı araştıran "doğa bilimleri", toplumu araştıran "toplum bilimleri" ile insanı araştıran "insan bilimleri" de aynı çabanın biçimsel farklılıklara sahip dilleridir. Ancak, Snow'a göre, özellikle edebi entelektüellerle bilimciler arasında birbirlerini anlamaya çalışmak bir yana, küçümsemeye ve dışlamaya kadar varan bir ilişki bulunmaktadır. Oysa, yine Snow'a göre, bilimciler edebiyattan, edebiyatçılar da bilimden anlamak, bu alanların temel kavramlarını bilmek durumundadırlar. Bu biliş yaratıcılık için önemli ve değerlidir. İki kültür arasındaki yakınlaşma insanoğlunun bilme çabasını anlamlı biçimde etkileyecektir.

Snow, kitapta, ayrıca dünyada zenginlerle yoksullar arasında giderek artan eşitsizliği, bu eşitsizliğin yol açtığı açlık, hastalık, erken ölüm vb. kısaca

“acı”nın neden olacağı insanlık sorunlarını görmemizin de zorunlu olduğunu belirtmektedir. Bu eşitsizliğin yok edilmemesi durumunda bir savaş tehlikesine dikkat çekmektedir. Elbette bu eşitsizliğin bilim yaşamını etkilediği, eşitsizliği yok etmek için Batı’nın geliştirmekte olan ülkelere sermaye ve yetişmiş insan göndermesi gerektiğinin altı çizilmektedir.

“Birbiriyle iletişim kuramayan ya da kurmayan iki kültüre sahip olmak tehlikelidir. Yazgımızın önemli bir kısmını, yani yaşayıp yaşayamayacağımızı bilimin belirlemekte olduğu bir dönemde, bu durum en pratik anlamda da tehlikelidir.”

Hem kütüphanecilik biliminin kuramsal gelişiminde hem de kütüphanecilik mesleğinin doğru algılanmasında iki kültür yaklaşımını okumak zihin açıcı olabilir.

Doç.Dr. Bülent Yılmaz
Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü